S4.1 PERSONAĠĠI MALTIN

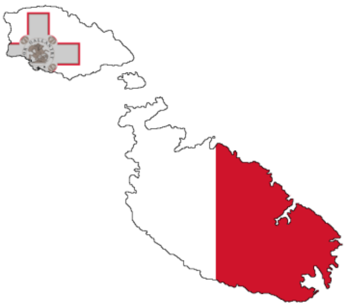

S4.1.1

Nagħmlu riċerka dwar it-tliet personaġġi Dun Karm Psaila; Dun Mikiel Xerri u San Ġorġ Preca.

A. Ikteb XERRI, PSAILA jew PRECA

Ara l-eżempju.

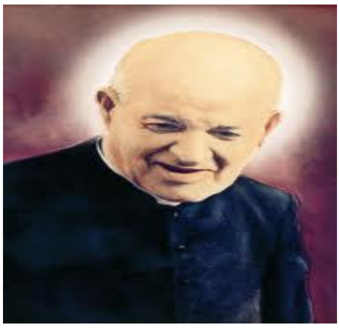

1.	Eż. Il-monument tiegħu qiegħed fi Triq Sant' Anna l-Furjana.	**Psaila**
2.	Għall-bidu kien jikteb il-poeżiji tiegħu bit-Taljan.	
3.	Il-monument tiegħu qiegħed ġol-Belt Valletta.	
4.	Beda l-purċissjoni bil-Bambin tal-Milied	
5.	Ħa sehem fi pjan biex jitkeċċew il-Franċiżi minn Malta.	
6.	Waqqaf is-Soċjetà tal-MUSEUM	
7.	Ġie maqtul bl-azzarini tas-suldati Franċiżi fil-Belt.	
8.	Kien eroj għax ta ħajtu għall-poplu Malti.	
9.	Kiteb il-versi tal-Innu Malti.	
10.	Qabel ġie maqtul għajjat "Viva Malta!"	
11.	Kiteb bosta innijiet sbieħ reliġjużi bil-Malti bħall-Innu 'Nadurawk Ja Ħobż tas-Sema'.	
12.	Wera kuraġġ meta beda jikteb poeżiji bil-lingwa Maltija.	

13. Għallem lill-membri tal-għaqda tiegħu biex iħobbu l-Bibbja	
14. Ġie ddikjarat qaddis fis-sena 2007	
15. Għex fi żmien meta Malta kienet immexxija mill-Kavallieri ta' San Ġwann.	
16. Is-Soċjetà li waqqaf xterdet f'bosta pajjiżi	

B. Wieġeb dawn li ġejjien.

Minn Jonathan Borg & Ms Falzon – Primarja Naxxar – Kulleġġ Maria Regina

1. Kunjom Dun Karm kien ◯ _ _ _ _ _

2. L-għaqda tal-ilsien Malti. ◯ _ _ _ _ _ _ _ _

3. Qabel kien jikteb b'din il-lingwa. ◯ _ _ _ _ _

4. Kiteb il-mużika tal-Innu Malti ◯ _ _ _ _ _

5. Għamel l-ewwel _____ Malti-Ingliż. ◯ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _

6. Kien jgħallem ġewwa s- ◯ _ _ _ _ _ _ _ _

7. Dun Karm twieled u miet f'dan ix-xahar. ◯ _ _ _ _ _ _

8. Dun Karm hu l-____ Nazzjonali. ◯ _ _ _ _

9. L-Innu għandu forma ta'____. ◯ _ _ _ _

Daħħal il-kelma li tgħaqqad f'dawn iċ-ċrieki fis-sentenza t'hawn taħt:

Lil Dun Karm insejħulu ________________ għax ħadem u stinka biex il-lingwa Maltija timxi 'l quddiem.

Ċ. Kompli s-sentenzi b'dawn il-kliem:

kliem	Maltija	inħobbu	Palazz	Franċiżi
ħajtu	Taljana	jeħilsu	Poeta	mużika

1. Dun Karm Psaila huwa l-________________ Nazzjonali Malti.
2. Dun Karm kiteb il- ________________ tal-Innu Malti.
3. Il- ________________ tal-Innu Malti nkitbet minn Mro Robert Samut.
4. Dun Karm, bl-eżempju tiegħu, iħeġġiġna biex ________________ l-lingwa tagħna.
5. Għall-bidu, Dun Karm kien jikteb il-poeżiji tiegħu bil-lingwa ____________ imma mbagħad kiteb poeżiji mill-isbaħ bil-lingwa ________________ .
6. Dun Mikiel Xerri kien eroj li ta ________________ għal pajjiżu.
7. Dun Mikiel Xerri u sħabu riedu ________________ lil Malta minn taħt idejn il- ________________ .
8. Dun Mikiel Xerri u sħabu nqabdu u għalhekk ġew maqtula fil-Belt Valletta quddiem il- ________________ .

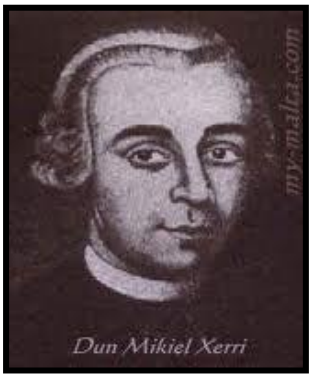

D. Uża l-kliem mill-kaxxa biex tkompli s-sentenzi dwar Dun Ġorġ Preca.

Ħamrun	Valletta	nisrani	is-soċi
ħaddiema	il-Bibbja	filgħaxija	lill-oħrajn

1. Dun Ġorġ Preca baqa magħruf għax-xogħol li wettaq fil-qasam tat-tagħlim ________________.
2. Huwa twieled il-Belt ________________ imma għex għal żmien twil fil-parroċċa ta' San Gejtanu ________________.

3. Dun Ġorġ insista ħafna biex ________________ jew membri tal-MUSEUM jitħarrġu sew fil-għerf dwar ________________, biex imbagħad ikunu jistgħu jgħallmu ________________.
4. Is-soċi tal-MUSEUM, kemm dawk irġiel kif ukoll nisa, huma ________________ normali, imorru għax-xogħol filgħodu, imbagħad jiftħu d-djar tad-Duttrina ________________ , kif ukoll is-Sibt u l-Ħadd biex fihom imorru ż-żgħażagħ ħalli jiffurmaw il-karattru tagħhom.

E. Poġġi dan il-kliem fil-kolonna t-tajba.

Franċiżi	Innu Malti	it-Taljan	kittieb	konfoffa	Malti
patrijott	poeta	qassis	serq	xkubettjat	Żebbuġi

Dun Karm Psaila	**Dun Mikiel Xerri**	**Komuni għat-TNEJN**
________________	________________	________________
________________	________________	________________
________________	________________	________________
________________	________________	________________

F. Ħares lejn dawn iż-żewġ stampi u wara wieġeb il-mistoqsijiet.

Stampa A turi l-monument lil Dun Mikiel Xerri, li qiegħed fi Pjazza Indipendenza fil-Belt Valletta. Taħt il-monument hemm miktub **"Lil Dun Mikiel Xerri u Sħabu"**.

Stampa B turi lapida tal-irħam ma' ħajt ta' dar fil-Belt Valletta. F'din id-dar kien joqgħod Dun Mikiel Xerri. Il-lapida mhix qiegħda 'l bogħod mill-monument.

1. Dun Mikiel Xerri kien **patrijott**. Il-kelma **patrijott** tfisser

   a) qassis. ☐
   b) patri ☐
   ċ) iħobb ħafna lil pajjiżu ☐
   d) iħobb l-isports ☐

2. Għaliex ngħidu li Dun Mikiel Xerri kien **patrijott**?

   ____

   ____

3. Fil-monument (Stampa A) jidhru l-figuri ta' ______________ u ______________.

4. Liema stampa turina li għal bosta snin Dun Mikiel Xerri għex fil-Belt Valletta?

Stampa A	
Stampa B	

5. Fejn twieled u fejn kien jgħix Dun Mikiel Xerri qabel mar joqgħod il-Belt Valletta?

____

____

6. Għaliex taħseb li għandna naqraw u nistudjaw dwar Dun Mikiel Xerri u sħabu?

____

____

Ġ. Ħares lejn il-kliem li hemm fil-kaxxa, imbagħad immarka t-tajbin bis-sinjal X fil-kaxxi:

Lil din l-art ħelwa, l-Omm li tatna isimha,
Ħares, Mulej, kif dejjem int ħarist;
Ftakar li lilha bl-oħla dawl libbist.

Agħti kbir Alla, id-dehen lil min jaħkimha,
Rodd il-ħniena lis-Sid, saħħa lill-ħaddiem;
Seddaq il-għaqda fil-Maltin u s-sliem.

1. Dan huwa l-kliem:

a) tal-Innu Malti	
b) ta' innu ta' skola	
ċ) ta' każin tal-festa	
d) tal-Innu Taljan	

2. Dan il-kliem kitbu:

a) Dun Mikiel Xerri	
b) Dun Karm Psaila	
ċ) Monsinjur Anġlu Agius	
d) l-Arċisqof ta' Malta	

3. Il-kliem huwa miktub f'forma ta'

a) stilla	
b) komponiment	
ċ) poeżija	
d) quddiesa	

4. '<u>Din l-art ħelwa</u>' qed tirreferi għal

a) art fejn jikbru ħafna siġar	
b) Malta	
ċ) pajjiż fl-Amerika	
d) art fejn jinħadem ħafna ħelu għall-ikel	

Ġ. Ikteb VERU jew FALZ.

1. Dun Mikiel Xerri għex qabel Dun Karm. _________
2. Dun Mikiel Xerri u Dun Karm Psaila it-tnejn kienu minn Ħaż-Żebbuġ. _________
3. Dun Ġorġ Preca u Dun Mikiel Xerri mietu martri biex Malta tkun ħielsa mill-Franċiżi. _________
4. Dun Ġorġ Preca twieled fl-Awstralja _________
5. Dun Karm Psaila kiteb il-versi tal-Innu Malti. _________
6. Insibu monument lil Dun Mikiel Xerri fil-Belt Valletta u l-monument lil Dun Karm Psaila fil-Furjana. _________
7. Bis-saħħa ta' Dun Karm Psaila l-Ilsien Malti sar iktar apprezzat. _________
8. Dun Mikiel Xerri tana eżempju kemm wieħed jista' jħobb lil Art Twelidu. _________